

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази један пут у месецу. Предплата је на целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 дивара. Учитељи са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 8.

У Сомбору 15. Августа 1891.

Год. XXIII.

ПРЕДЛОГ

О преустројству сомборске учитељске школе (поднесен од професорског збора вис. школ. савету).

(Свршетак).

После двогодишње повољне учитељске службе могу свршени приправници и приправнице приступити полагању испита за стално учитељско односно учитељичко оспособљење. Овај испит оспособљења полаже се у учитељској школи пред испитном комисијом Народно-црквено Школског-Савета.

Испит оспособљења има двојаку вредност: теоретичну и практичну, а полаже се из методике, дидактике и историје педагогије са обзиром на познавање свију наставних предмета основних школа, и на употребу истих, даље из газдинства.

За припуштање испиту оспособљења захтева се, да кандидати поднеу сведочанство од своје предпостављене власти о свом практичном учитељевању и моралном владању и да докажу да су се бавили бар са једном струком газдинства.

Сведочба о испиту зрелости свршетком учитељског течаја оспособљује за привремено обављање учитељског звања у српским народним школама.

За стално получење учитељске службе, потребна је сведочба о оспособљењу која се добија полагањем испита за учитељско оспособљење.

Кандидати, који на испиту оспособљења задовоље прописаним захтевима, добијају сведочанство, којим се проглашују, да су способни за стално обављање учитељског звања у српским народним основним школама.

Кандидати, који на испиту оспособљења не одговоре прописаним захтевима, могу овај испит после годину дана поновити. По-

нављање овога испита по други пут бива само дозволом Српско-народно-црквено-Школског Савета.

Учитељски збор учитељске школе састоји се из управитеља, који је уједно и професор педагошких наука, катихете и потребног броја редовних и главних и спомоћних наставника односно наставнице.

Редовним главним наставницима припада наслов професора.

Према броју и каквоћи наставних предмета и према четворогодишњем течају сомборске учитељске школе осим управитеља и катихете потребна су још шест главни професора, стручни учитељ хармоничног појања и свирке, три стручна учитеља и учитељица ручног рада.

Плата сваког професора на сомборској учитељској школи износи најмање 1200 форинти а. вр. и 200 фор. а. вр. у име станарине. Уз ово придлази после сваких пуних пет година службовања годишња повишица од 100 фор. а. вр. а после 30-то годишњег службовања, мировина у износу постигнуте целокупне плате. Ако би који професор и после 30-то годишњег службовања хтео и могао служити, то му се има и даље петогодишња повишица додати.

Удовице и сирочад умрлог професора примају мировину по мировинској уредби за њих, која се неопходно има у живот спровести. Управитељ има 300 фор. а. вр. награде за отправљање управитељских дужности у оба одељења.

За управу већбаоница прима обашка награду од дотичне црквене општине.

Спомоћни наставници уживају 60 фор. а. вр. награде за сваки седмични час преко године.

Учитељица женског ручног рада и кућарства, ако је само стално намештена, ужива плату од 700 фор. а. вр. ако ли има какво друго звање, награђује се по пропису за спомоћне наставнике.

Спомоћним наставницима, који су се затекли са већом наградом, не може се ова смањити.

Плата учитеља већбаоница састоји се најмање из 700 фор. а. вр. а плаћа их сомборска православна црквена општина.

Плата послужитељева износи 200 фор. а. вр. и стан.

Православна црквена општина у Сомбору дужна је дати местној учитељској школи за свако одељење по четир простране и видне школске дворане, осим тога управитељску писарницу, двора-

WWW.UNI

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ну за професорски збор, једну дворану за библиотеку, један физикални кабинет и хемијски лабораторијум, једну собу за покушаје у свиларству, једну просторију за зимњу и летњу гимнастику, једну башту за вежбање у вртарству и стан за послужитеља учитељске школе.

Школске просторије за приправнике имају бити у једном, а за приправнице у другог одељеном здању.

Ова школа има библиотеку за професоре и ученике и потребне збирке и апарате, који се имају редовно попуњавати.

Српско-народно-црквено Школски Савет издаће статут за оба одељења учитељске школе у Сомбору, у ком ће бити тачно означен делокруг наставничког збора месне српске народне учитељске школе, права и дужности управитеља, професора и учитеља учитељске школе и вежбаоница и сви остали дисциплинарни спољашњи одношаји учитељске школе.

За изображавање професора за учитељске школе постоје две сталне стипендије из клирикалног фонда од 600 фор. а. вр.

Српска учитељска школа у свези је са интернатом одељеним за свако одељење.

У случају да се не би успоставио интернат за потпору ученика и ученица, давале би се стипендије или би се устројили конвикти из клирикално-просветног фонда.

Број и величину стипендија и ове припомоћи одређује народно-црквено Школски Савет, и ставља трошак у просветни прорачун.

Из седнице професорског збора сомборске учитељске школе држане 3. маја 1891. године.

Никола Ћ. Вукићевић с. р. српске учитељске школе Сомборске управитељ као председник професорског збора. **Милан Стојишић** с. р. професор мађарског језика као перовођа.

СКУПШТИНА УЧИТЕЉСКОГ КОНВИКТА.

У суботу 27. јулија одржана је скупштина српског учитељског конвикта. Г. А. Варађанин, председник друштва отворио је скупштину у пола десет сати и поздравно је искреном добродошлицом.

Пошто се оверовили чланови, председник друштва прочита извештај о раду одбора у прошлој години.

Извештај узима скупштина на знање.

Председник предлаже, да се изјави захвалност Њ. Светости патријарху, што се примио заштите овоме друштву. Прима се.

Председник предлаже, да се свима друштвеним повереници-

ма изјави протоколарна захвала на њиховом труду, заузимању и ревности. Прима се.

Благајник г. А. Јорговић чита извештај о стању благајне. Фонд друштвени износи по том извештају 6061 ф. и 77 н.

Извештај се узима на знање, а уједно се бира један одбор, који ће идућој скупштини поднети извештај о целокупној радњи одборској. У тај одбор изабрани су: Пера Вукан из Беочина, Ми-та Пејић из Госпођинаца и Тоша Ракић из Ст. Паланке.

За тим председник прочита одборски предлог, да се од сада рачуни не воде по школској години, него по грађанској години и то по новоме календару.

Члан Јован Петровић из Турије пита: зашто се према закључку скупштинском извештаји не штампају у стручним листовима „Школскоме Листу“ и „Новом Васпитачу?“

Председник одговара, да се то тако не даје извести, јер листови ти ретко излазе, а прилози су гомилом утицали, с тога је сад и штампан извештај о раду. Он предлаже скупштини, да се и у будуће штампа засебно извештај о раду друштвеном и то да се један извештај на годину штампа. Усваја се.

Чита се одборски предлог, да се бришу оно неколико чланова, који своју дужност нису до сада на толике опомене испунили, те нису чланарину полагали.

Члан Г. Путник не слаже се с овим предлогом. Он предлаже, да се не бришу, него да се надлежним путем намири друштвено потраживање.

Члан Коста Шијачки допуњује овај предлог, да се ти чланови, који још нису платили ништа од чланарине а нису ништа ни јавили друштву, причекају само до краја ове године.

Скупштина не прима одборски предлог, него усваја предлог г. Путника, с допуном К. Шијачког.

Пошто се за тим скупштина претворила у конференцију, прешло се на договарање о избору часника.

Кад се опет отворила седница приступи се под председништвом најстаријег учитеља Травања из Турије избору. Перовођа по годинама за време избора био је Жарко Алексић.

За председника изабран је с акламацијом А. Варађанин. За подпредседника исто тако Гавра Путник, за перовођу Ђока Милић, а за благајника А. Јорговић.

За одборнике изабрани су ови: Ђорђе Милић, Јован Марић

Елиша Миладиновић из Новог Сада, Петар Мандић из Варадина, Гига Војновић из Вуковара, Милан Кољевић из Голубинаца, Тоша Ракић из Ст. Паланке, Вељко П. Петровић из Земунa Коста Шијачки из Футога Јован Петровић из Шова, Ђура Каракашевић из Пироша и Срдан Увалић из Лалића.

За оверовљење записника изабрани су: Павле Гостовић, Милан А. Јовановић и Стеван Милованов.

Прешло се расправи појединих предмета.

Јован Петровић вели, како је то жалосно, да се само учитељство мало одзива овоме друштву, али он мисли да узрок лежи у друштвеним правилима. С тога он предлаже, да се неки параграфи тих правила измену.

О овоме предлогу водила се нова дебата, у којој су учествовали: Гавра Путник, који је тврдио, да ова скупштина није према правилима, по којима само она скупштина може мењати штатут, која се састоји из две трећине чланова — није ни власна да мења штатут. То мњење заступао је и Ђорђе Милић и А. Варађанин, који је рекао предлагачу, да многе његове жеље, које немају места у уставу, могу ући у кућним правилима, кад се конвикт оствари. Осим тога учествовали су у дебати: Коста Шијачки, Срдан Увалић, Коста Дражић и Вељко Петровић.

На послетку је решено по предлогу Вељка Петровића, да се преко овог предлога пређе на дневни ред. За предлог о измени устава био је само предлагач. Главни разлози, зашто је друштво било против измене правила, што би сад било прерано, да се упустимо у одређивања, како да се у појединостима изведе план и што би предходни разговор могао сметати главном раду, а тај може бити у овим тренутцима само прикупљање новаца, да би фонд појачао.

Члан Гавра Путник предлаже, да се г. Лаза Дунђерски, који је овом друштву приступио са знатним прилогом од 500 ф. — изабере за почасног члана овог друштва. Прима се.

Члан Срдан Увалић предлаже, да се српско учитељство поново позове преко листова наших, да се уписују у чланове. Усваја се овај предлог.

К. Шијачки предлаже, да се часницима и одбору на труду изјави у записник захвалност. Прима се.

После овога председник је закључио скупштину у подне.

После скупштине био је банкет.

www.uns.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

На банкету је било 26 учитеља. Друштво је лепо расположено.

Прву здравицу подигао је г. Аркадије Варађанин у здравље Њ. Свет. г. Патријарха српског као покровитеља срп. учитељског конвикта нацртав у кратко од какве је важности покровитељство Њег. Светости за срп. учитељски конвикт и да срп. учитељски конвикт за особиту срећу сматра покровитељство свог духовног Оца, који је и овом приликом показао да се очински стара за своје учитељство и учитељску сирочад. Сви присутни су здравицу стојећи саслушали, после које се захорило „Живио“.

Другу здравицу је наздравио г. Тоша Ракић учитељ из Ст. Паланке председнику г. Аркадију Варађанину, у којој је навео заслуге председникове око стварања ове установе која се *viribus unitis* ствара. Интересантно је што је говорник здравећи председнику напоследку му узвикнуо да истраје у раду и онда кад види плод да рекне: „*feci quod potui, faciant meliora potentes*. Нашто се бурно „живио“ заорило.

После тога је редом здрављено подпредседнику подпомажуним члановима благајнику и тајнику.

Учитељство се одушевљено растало пошто је видело да ће срп. учитељски конвикт будућности имати; јер се народ српски и преко очекивања одазвао. Евала ти српски народе, и Бог да прости десна руку! Пренесено из „Браника“.

ИСПИТИ

у србској учитељској школи у Горњем Карловцу.

У србској учитељској школи у Горњем Карловцу држани су писмени испити за учитељско оспособљење, у течају месеца Јунија по темама од Његове Светости Патријарха одабранима и послатима.

Јулија 7. вечерњим жељезничким влаком из Загреба приспео је у Карловац Никола Ђ. Вукићевић заменик србсконародног главног школског референта, дочекан на станици од управитеља и професорског збора и од ученика учитељске школе.

Сутра дан у понедељак 8. Јунија прегледао је поменути пристављени главни школски референт најпре србску основну школу, која за вештаоницу приправничку служи, и испитивао је у сва 4 школска разреда ученике и ученице из свију наставних предмета. У овој школи дела млади учитељ г. Никола Шумоња оспособљени учитељ за србску народну и за грађанску школу.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Ученика је било на испиту у сва 4 разреда 21 мушки и 20 женских. Успех је у свима наставним предметима показао се отличан. Школа је ова у подпуно добром реду и са нуждним училима сликама и школским намештајем снабдевена.

У садашњем учитељу добила је ова школа ваљану младу учитељску снагу, образованог и свестног па и ревностног учитеља, који своје дужности точно и смишљено врши и у школи добар зашт држи.

Истога дана прегледао је заменик гл. школ. референта први и други приправнички разред и у њима је ученике из појединих наставних предмета испитивао.

У првом разреду ове учитељске школе било је 4 мушка и 7 женских; свега 11 ученика; у другоме разреду било је 12 мушких, 11 женских, свега 23 ученика; у трећем разреду 9 мушких 4 женске; свега 13 ученика. Према томе укупни број ученика био је: 25 мушких и 22 женских; свега 47 ученика. Мушки ученици су сви Срби православне вере, а од женских су само 11 православне вере; и то 5 у првом, 3 у другом и 3 у трећем разреду. Од осталих једанајест ученица, десет њих јесу римске вере (и то: 2 у првоме, 7 у другом, и 1 у трећем разреду; напоследку једна ученица другога разреда је израиљћанка).

Ове године је у учитељској школи горњокарловачкој владао много бољи зашт него прошле године. То се захвалити има мудрој наредби В. Школског Савета, по којој су прошле године неки немирни и развратни ученици ове школе из завода коначно и без помиловања одпуштени били, те су се тим и остали другови њихови усаветовали и поправили.

Испит за учитељско оспособљење држан је: 9. 10. и 11 Јулија пре и после подне. На овом испиту председавао је и испитивањем управљао заменик гл. школ. референта, а од стране епархијске духовне управе присуствовао је овом испиту први дан као изаслани повереник Епархијске духовне управе преч. г. Никола Беговић прота, а у остале дане сам високочастни г. Платон Телечки протосинђел и патријаршески мандатарје.

При испитима, у место до сада уобичајених испитних теза, употребљена су писмена питања из сваког предмета наобашка, која је професорски збор предходно Всл. Школ. Савету поднео.

Овај начин испитивања доказао се као бољи, практичнији, праведнији и целесходнији.

Испит је текао у најбољем реду и ученици су понајвише добро а неки и отлично на сва питања одговарали.

У петак 12. Јулија у 8 часова у јутро ученици и ученице србске основне школе са својим учитељем, а приправници и приправнице са својим професорима и члановима испитне комисије отишли су најпре у храм Божији, где је сам Високочастни г. Платон Телечки патријаршески Мандатарике служио свечано „Благодареније.“

По том су се приправници и приправнице у најбољем реду вратили у учитељску школу, где су свечано проглашени испитани кандидати за учитеље, а испитане кандидаткиње за учитељице.

Кандидати: Јован Кнежевић, Стеван Торбица, Гаврило Летица и кандидаткиње Јелисава Дујићева и Даница Швиглинова заслужиле су оцену првог реда с отликом, а остали кандидати и кандидаткиње заслужили су оцену првога реда. Само је Никола Бранковић због слабог успеха из рачуна упућен да после два месеца накнадно има из тог предмета испит поново полагати.

После објављеног оспособљења пристављени главни шкодеки референт у неколико речи ставио је оспособљеним учитељима и учитељицама на срдце дужности светог и узвишеног позива, за који су се они спремали, и дао им је савете и упутства, како се имају у животу и у звању свом владати.

ОПШТЕ ПРИМЕДБЕ О ДЕЧИЈЕМ ВАСПИТАЊУ.

Написао: **Младен Борђошки** свештеник.

Говорено је прошлих година у овоме листу о дечијем васпитању, и образовању дечијег ума, о изражању дечијег срца, о важности моралног васпитања, и о упутству деце у вери; али то је поље врло богато у посматрању, зато ћемо сада неке опште примедбе навести, које ће нам за разјашњење при васпитавању послужити. Треба често а добро испитивати какве су природе она деца коју васпитавамо.

Човек стоји на лествици створења између животиња и анђела. Зато је нужно код њега телесне наклоности и ум у склад довести. Када се дакле раскаланим, телесним захтевима код деце на пут нестане; када се по утисцима које спољашње ствари на њих осећај чине, судити дозвољава, када се деца са телесном наградом послушности и дужности приводе; када се она сувише строгим и деспотским начином на ред упућују: тада ће се та деца

тешко икад у мишљењу и наклоностима над несвестном животињом узвиенги.

Ако напротив још у раној младости озбиљност остарелог мудраца од њих захтевамо; ако оскудицу зрелог размишљања за преступ рачунамо; ако захтевамо да деца свагда по правима основима раде, ако се деци свака невина забава и радост закраћује: то се онда од стране васпитатеља заборавља да су деца слаба и нејака и да тек на првом степену развитка стоје.

Васпитатељ треба да тело дечије постепено снажи и челичи а да га не мучи, а исто тако да подпомаже постепени развитак нижих и виших душевних способности.

Треба лепоту природе, пријатност дружбеног живота, задовољство умереног кретања и слободе деци пред очи ставити и допустити им да уживају невинне радости безбрижне своје младости.

Природне склоности и тежње дечије треба мудро управљати и моралан им правац давати. Добре примере уреднога живота и поштења и човечности треба им показивати у приповеткама и у животу, и ове врлине треба им омити, а уредном наставом ваља постепено разум дечији изражаваати.

Васпитатељи имају се брижљиво старати да свој углед пред децом и пред родитељима њиновим одрже. — Павика и добар пример старијих од највеће је важности по дечије васпитање; јер у млађаном добу деца нису у стању разумом својим разликовати добро од зла, нити су кадра своје склоности и жеље моралном закону подчинити те баш с тога им је васпитатељска помоћ нужна, да их подигне до свестног и самосвојног рада и мишљења.

Од деце се ниште послушност и то безусловна послушност и подчињење своје воље, разумној вољи својих родитеља и васпитатеља, по оној пословици: „У млађега поговора нема.“

Углед дакле родитељски и васпитатељски од највеће је важности али успех доброг васпитања веома много зависи од начина, којим ми углед свој деци изгичемо.

Ако се углед наш само на моћи и снази оснива; ако је мргодним лицем и суровошћу спроведен и ако се с децом сувише строго поступа: то ће се деца заплашити али се неће задобити него ће се од нас одтуђити. Може бити да ће деца из робскога страха оно чинити што им ми заповедамо, али ће им се сав тај посао омразити па чим се прва прилика укаже, збациће несносни јарам са себе.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Ако смо ради наш углед најбоље и најдуготрајније одржати, то се морамо постарати, да наша деца или ђаци добро мњење о нама имају, да њих умиљатим начином о љубави нашој према њима уверимо.

Деца несмеју ништа зло, неистинито и хрђаво у нашем говору чути и видети. Ми морамо свагда и у свима случајевима добродјетељ извршивати, а при томе се добро чувати да не покажемо да нам то тешко пада.

Децу требамо сматрати за најљиве сведоке и строге судије нашега понашања и увек је добро децу удаљити од нас кад се бојимо да ће нас каква страст надјачати.

Никад не треба судити о каквој ствари, док нисмо довољна знања себи о њој набавили, да не би морали нашу пресуду опорехи. Никад не треба радити без доброг основа да се неби морали нашега рада стидети.

Треба брижљиво скривати своје погрешке и слабости пред децом.

Ми треба да се радујемо кад деца што добро учине и да на њиховим забавама учествујемо и у њима радост и задовољство своје налазимо; то ће свима нашим опоменама и саветима снагу дати; то ће послушност и покорност дечију према нама изазвати а нама ће се тим наше дужности јако олакшати.

(Свршиће се).

ИЗВЕШТАЈ

о српским вероисповедним школама старо-бечејским за 1890/1. ш. г.

Подносени поднео је 5. јула т. г. местном школском одбору • српским вероисповедним школама у Старом-Бечеју оваки извештај:

Славном местном школском Одбору у Старом Бечеју.

Поводом тим, што се и ова 1890/1. школска година своје крају примакла, слободан сам на истоку њеном Славном Одбору свој извештај о местним српским вероисповедним школама по званичној дужности својој учтиво поднети.

Ова 1890/1. школска година одпочета је 20. Августа, пошто је предходно по уобичајеном начину местно становништво о овоме обавештено било. По приуреденом попису беше за редовну свакидашњу школу 505 мушке и 466 женске деце, свега 971 дете. За повторну пак 134 мушке и 181 женске, свега 315 деце. Дакле од 6—15 година беше укупно 1286 деце.

Пошто је учитељско особље овога лета са једном новом снагом — у лицу г. Јована Поповића — умножено, то се 25. августа састао местни учитељски збор ради поделе разреда за наступелу школску годину. Распоред је

оваки учињен: како је у начелу примљено спојење мушке и женске деце до IV. разр., то је учитељица гђа Катица Јелчић-Освалдова узела I. средишњи разред; г. Милан Кириловић II., г. Јован Поповић III., Стеван Жекић оделито—женски IV. и V. — а ако буде деце и VI.; г. Јован Михајловић само IV. мушки; а г. Јован Чиплић V. и VI. мушки; у оба предграђа остају и надаље I. и II. мешовити разреди, но са обзиром на велики број деце, да се територијални обим за ове две школе смањи. На селишту пак остаје по досадањем, т. ј. сва четир мешовита разреда. — Ову и овакову поделу усвојио је и Славни м. шк. Одбор у седници од 28. августа, што је и Славном епарх. шк. одбору до знања доставио, и упутио је подписаног као местног школског управитеља, да оваку поделу сprovede, новоизабраног учитеља г. Јована Поповића у звање уведе, и додељени му разред преда.

Септембра 8. — на Малу Госпојину — одржано је после свете литургије свечано призивање Светога Духа, које је извршио пречасни г. прота Јован Борота уз припомоћ гг. Александра Поповића и Јована Степановог пароха старо-бечејских и уз милозвучно појање српског црквено-певачког друштва старо-бечејског.

Услед тога, што се гђа Катица Јелчић-Освалдова досадања учитељица и ручнога рада устегла, да и даље предаје ручни рад женској деци II. и III. разреда, са наводом: „да њу сада као учитељицу I. разреда та дужност више не веже,“ побуђен се нашао Славни м. шк. Одбор, да досадању поделу разреда — или боље рећи учитељског особља — у нечем преиначи, како би се и ова незгода одклонила; те је решењем својим од 20. Октобра под бр. 58. наредио: да гђа Катица Јелчић-Освалдова прими IV. V. и VI. р. женски, где ће и ручни рад дужна бити да предаје, учитељ Стеван Жекић III. мешовити, а г. Јов. Поповић I. разред. Ручни пак рад у II. и III. разреду женској деци има предавати учитељица рада гђа Марија Жекића. Наредијење ово Славног м. шк. Одбора одмах је сprovedено, и остале у крепости све до конца ове школске године.

Октобра 28. одпочета су предавања у повторним шкелама и држана су редовно сваке недеље и четвртка од 2—4 часа после педне; а осим тога и у некоје свечане дане, изузев велике празнике и свеце, о којима има много свечара.

Децембра 8. присутствовала је сва српска младеж са својим наставницима на свечаном парастосу, кога је српска православно-црквена општина старо-бечејска приредила за покој душе блаженоупокојеном српско-народном владици Горњо-Карловачком, Његовом Високопреосвештенству Теофану Живковићу. Тако исто и на 26. Јануара приређеном парастосу блажене успомене упокојеном епископу бачком — нашем добром дијецезану — Његовом Високопреосвештенству Василијану Петровићу.

Јануара 11. саопштено је преко местног шк. Одбора местном учитељском збору решење Славног епарх. Школског Одбора бачког од 14. децембра бр. 275/310. ex 1890., којим се, како местн. шк. одбору, тако и местн. шк. управитељу, као и сваком поједином члану м. учит. збора, изриче похвално признање на ревномном настојавању и труду, да се у старо-бечејским школама у прошлој 1889/90. шк. години врло добар успех постићи могао. Ово ви-

WWW.UNIBS.SR

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

сокоуважено решење предпостављене школеке власти врло је пријатно дејствовало на местни учитељски збор, и улило му је још више воље, ободрења, пожртвовања и истрајности на рад, чему је видна последица и овогодишњи сјајан успех у нашим школама.

Фебруара 18. 19. и 20. одржани су јавни полугодишњи испити, у свима овдашњим ерским вероисповедним школама, у којима се показао подпуно добар успех, као што је о томе Славни Одбор у своје време од стране подписаног званично извештен.

На Цвети 14. Априла — после подне одржан је испит у местним повторним школама по лањском предлогу моме, кога је и Слав. епарх. Школ. Одбор уважити изволео. Женску повторну школу држао је подписани, и имао је у њој 64 ученице, од којих је на испиту било 25 присутних. Мушку повторну школу имао је учитељ г. Младен Поповић. Школу су походили 48 ученика, од којих је на испит дошло 19. — Успех је био у свему добар. — Напомињем овде и то, да ове школе нису по одржаном испиту одмах разрешене, него су предавања у њима и даље држана, све до 2. јуна.

Маја 19. после подне био је испит у повторној школи на салашу код учитеља г. Стевана Перића. Школу ову походило је 14 деце, и то 10 м. и 4 ж. а на испиту је било присутно 10 деце. Успех беше и овде такође добар.

Кад се узме, да за ову повторну школу има свега 315 деце, а у школу је ишло које у месту, које на селишту — 116 деце, види се, да ову школу није походило 189 деце, а то су нешто мање од две трећине! Знања ради наводим, да међу похађаче нису узета и она деца, која местне — било туђинске, било наше, било пак средње које — школе походе, или да су на занат отишла. Но поред свега тога ипак је велики број оне деце, која повторну школу похађала нису. Узрок је томе и опет: сувише меко и млако поступање дотичних при натеривању у школу. Једна ми околност већ од више година пада у очи, а та је: да повторну школу у много обилнијем броју похађају женска деца, него мушка, дотим је код свакидашње школе обратно. И ово је знак, да и сами родитељи увиђају потребу наставе, те желе, да им деца бар у повторној школи постигну оно, што су у редовној школи пропустила.

У недељу 2. јуна од 8—²/₄10 часова пре подне држан је испит из веронауке и ерског језика са оном ерском децом, која местне туђинске школе похађају. Такових ученика беше свега 11, и то 7 мушких и 4 женске. На испиту су била 2 мушка и 3 женска детета. Настављао их је г. Јован Михајловић. Од посетилаца бејаху на испиту преч. г. прота Јован Борота и г. Јован Чишлић учитељ и члан местн. шк. одбора. Успех се показао из оба предавана предмета врло добар.

По закључку местн. учит. збора, и по усвојењу истога закључка од стране Славног м. шк. Одбора, одређени су и одржани годишњи испити у местним ерским вероисповедним школама по сљедећем распореду :

(Наставиће се.)

ДВАДЕСЕТНАЈ ГОДИШЊИЦА ПЕДАГОШКОГ МУЗЕЈА У ПЕТРОГРАДУ.

Прошле године 9. фебруара прослављена је у Петрограду 25-годишњица педагошког музеја војничкијех школа. Тога дана била је у музеју величанствена сједница, на коју су се сабрали: свештеници, научењаци, педагози, списатељи, умјетници итд. Огромна дворана музеја била је дупком пуна; на естради дивно украшеној зеленилом било је величанствено архијерејско богослужење, које је обавио ректор петроградске духовне академије, епископ Антоније Выборгски. Појао је казански народни црквени кор. Послије молебствија прочитан је рад музеја за 25 година, а затијем поздрави, којих је било са свију страна Европе. Музеј је смјештен у кући у којој је било некад стовариште соли, и одатло добио музеј име „Слани градић.“ У том здању обдржавана је год. 1870. изложба рускијех рукотворина, а послије се је у њ' смјестило техничко друштво са својијем музејем, пољодјелеко-господарски музеј, школа цртања барона Штвиглица и педагошки музеј војничкијех школа. Њему припада неколико мањижех и једна већа дворана. У тијем мањим дворанама сакупљене су богате збирке различитијех научнијех ствари: мапа, књига, цртежа, модела. Ту се налази библиотека, гдје има сваковрснијех педагошкијех издања, мало не на свијем европејскијем језицима, лабораторија и велико стовариште слика за чаробну свјетилку. У музеју се ради непрекидно од ране зоре до касне ноћи. У свакој се дворани ради нешто: у једној се учи свирка, у другој је пјевање народнога кора у који може ступити сваки који воли пјевање, у трећој засједа каква год комисија. Циљ је музеја расправљање свакојакијех педагошкијех питања, ради тога се у њему сабирају предавачи, васпитатељи, држе се предавања, чине се опити, преширке и расуђивања. Осим тога и духовне бесједе и народна читања. Недељом после подне већ од два сата велика је дворана пуна народа, обично онијех који желе чути читање и то буде некад толико, да мноштво народа ради малог простора мора стајати на улазу и на сокаку. Читање почима у 2 и по сата и увијек се пропрати са многобројнијем сликама. Читања су вазда разумљива, занимљиво састављена, — народ се упознаје са историјом, са својом отаџбином, развијем природнијем појавама, с техничкијем производима. Читају се приче, басне и пјесме. Послије читања држи се пјевање и свирање. За све то слушатељ плати само 7 н. Осим тога музеј приређује некад и дјечије забаве. Тада се такођер показују тамне слике, које освјетљава чаробна свјетилка, занимљиве и разне игре. Дјеце буде тада на стотине.

То је ето педагошки музеј којег 25 годишњицу браћа Руси у фебруару прошле године прославише.

Из „Родника“ превео с руског.

Коста Драгосавац.

www.unibg.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

Народне школе у Бачкој. По званичном извештају за 1890. годину, има у жупанији Бачкој 449 основних народних школа; 5 виших народних школа и 12 грађанских школа.

Од ових су по каквоћи мешовите школе, у које иду мушка и женска деца, 335; чисто мушке 52; чисто женске 59.

По значају има 10 државних; 96 општинских или комуналних, и 348 вероисповедних школа.

Од вероисповедних школа има православних српских 82; римских 168; унијатске 3; лутеранских 36; калвинских 18; израиљћанских 41. Приватних школа има 6; а друштвених је такође 6 школа.

Од комуналних школа, српских по наставном језику има 21 школа. (У Шајкашкој и у Суботици). Те по томе има у Бачкој 103 српске школе. Срби римокатолици илп Буђевци имају само 5 вероисповедних и 1 комуналну школу у којима се деца на матерњем језику свом обучавају.

Умировлење учитеља. Велезаслужени старина г. Драгутин Дадић ревностни и отлични учитељ српске вероисповедне школе у Ади, после петдесетдвогодишњег савестног и најточнијег учитељског рада, на молбу своју, стављен је у стање покоја са уживањем мировине, коју он подпуно заслужује.

Господин Дадић рођен је у Браћину (Кишфалуби) у Мохачком пољу; свршио је с отличним успехом учитељску школу у Сомбору године 1839. и служио је до после покрета од 1848/9. г. као учитељ у Стапарима од куда је затим октобра 1851. г. прешао на учитељско место у Аду. За његову ревностну многогодишњу и успешну учитељску службу отликован је он пре неколико година од Његовог Величанства премилостивог цара и краља нашег сребрним крстом с круном за заслуге. Нека нам још дуго поживи отликовани старина учитељ уживајући заслужену мировину на радост и утеху својих негдашњих ученика који му кличу:

Слава ти велезаслужени добри учитељу наш. Живио нам још на много гаја љета!

Нове школе. Отлична и напредна православна српска црквена општина у Загребу успоставила је по ново српску автономну вероисповедну школу за коју је лепу школску просторију с намештајем и нуждним училима приредила и стечај на учитељско место отворила. У име Божије 1. октобра отвориће се ова школа са прва два основна разреда. Слава нека је свестној и дичној црквеној општини српској у главном граду троједне краљевине!

Школа за наставу у вери. На Реци у (Фијуми) уз лепу цркву св. Николе постоји у дому школском под надзором преч. г. проте тамошњег малена школа за наставу и васпитање православне деце тамошње у вери, црквено-славенском и српском читању и у црквеном појању. У ову школу долазе српска деца из комуналних школа на Реци и у Сушаку у недељне и феријалне дане, где им ревностни г. прота предаје науку вере, а црквени певач г. Милошевић обучава их у читању и појању.

Како чујемо Срби на Реци намеравају скорим отворити редовну српску вероисповедну школу. Дај Боже!

Нова учитељска места. У дичном ербском Сентомашу раширена је школа са новим веома добро дотираним мушким учитељским местом.

— У Куманима отвара се ново место учитељско, а у Србском Крустиру ново место за учитељицу. Како из поуздана извора дознајемо, скорим ће се још неколико нових места за учитеље и учитељице у Темишварској дијецези отворити.

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— У Загребу тражи се учитељ за новоуспостављену православну ербску автономну школу. Плата је 700 фор. и стан. Рок стечају до 15. Августа.

— У Сентомашу на ново установљено учитељско место тражи се учитељ. Плата је 600 ф. стан у нарави или у име станарине 200 ф. 3 хв. дрва и 3 хвата сламе. Рок стечаја до 31. Августа.

— У Подпорњу код Вршца тражи се учитељ на вероисповедној школи ербској. Плата је 100 ф. 24 меци жита и толико кукуруза, 4 хвата дрва, уживање три ланца земље и стан. Рок 20. Август.

— У Карлову тражи се учитељ на новоосновано учитељско место. Плата је 500 фор. 70 ф. у име станарине и 2 хвата сламе за огрев. Рок пријаве је до 27. Августа.

— За новоосновано забавиште православне ербске црквене общине у Панчеву тражи се забавиља. Плата је 400 ф. и 100 форинти станарине. Рок је 20. август, Молбенице имају се црквеном Одбору православне ербске общине у Панчево поднети.

— У котару Пакрачком траже се учитељи у Кусоњу и Стрежевици с платом од 400 ф. уз стан или станарину и огрев. У котару Пожежом тражи се учитељ у Лонцици с платом од 400 ф. уз стан, врт, огрев и једно јутро оранице. У Биелој у котару Даруварском; у Млаки у котару Новском, у Врбовљаних котару Новоградишком; у Јарку, и у Витојевци котара Румског, и у Ривици котара Иришког; траже се учитељи и црквени појци православне вере с платом од 400 ф. уз огрев и стан или станарину.

— У Добановци котара Земунског тражи се учитељ православне вере с платом од 400 ф. станом и 60 фор. награде за појање. У Тршињи у котару Вуковарском тражи се учитељица православне вере, плата је 400 фор. стан и 4 хвата дрва. У Паланци котара Грачачкога у жупанији Личкој; У Горњих Средицах котара Беловарског у Турчевић пољу котара Грубишнопољског; у Миклеушкој, котара Крижевачког; у Поповцу и у Дишнику котара Гарешничког; и у Великој Ператовици котара Беловарског, траже се учитељи православне вере и црквени појци. Свуда је плата 400 ф. стан, или станарина и огрев.—У Дубици на вероисп. ерб. школи. Плата 300 ф. и стан. Рок. 31. авг.

— У Великом Бечкереку на новоустановљено место мушкога учитеља средередне правосл. ербске народне школе отворен је стечај до 5. Септембра. Плата је 500 фор. и 100 ф. станарине.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

РАЗНО.

У Златноме Прагу била је 6. 7. и 8. августа скупштина учитеља и пријатеља школе. Програм састанка је био следећи: 1. О христијанском и моралном васпитању и настави у нар. школама. Референт Јос. Сокол. 2. О васпитању одраслих девојака (Референт Јос. Ружичка). 3. О оснивању филантропске задруге у Ческој. (Референт Ант. Пухта).

Српски учитељски конвикт у Н. Саду. Примили смо штампан „Преглед о стању благајне срп. учитељског конвикта у Новом Саду. (У штампарији А. Пајевића 1891). По гласу истога, примање износи с концем Јунија 1891. године 6225 ф. 70 н.

Примљено је :

А. Од 79 чланова оснивача 79 ф. уписнине и 790 ф. 76 н.

Б. Од подпомажућих чланова: 1810 ф.

В. Прилози од појединих особа: 1523 ф. 66 н.

Г. Прилози од обштина и друштава 74 ф.

Д. Прилози од држаних забава: 1429 ф. 88 н. и напоследку

Е. Прилози од црквених тасова: 509 ф. 6 н.

Беседа. Приправници срп. учит. школе сомборске приредили су у Ђурђеву у недељу 11. августа 1891. у просторијама срп. нар. основне школе беседу у кориет српског учитељског конвикта са следећим веома лепим програмом: 1. Говор **. 2. Шта ће нам од Ђ. Јакшића, композиција Ј. Јовановића, певао је мушки збор. 3. Нар. песма певао је Бошко Костић свршени приправник, уз пратњу хора. 4. Јека од гусала од Драгашевића, декламовао је Владимир Ђерманов припр. III. год. 5. Под прозором од И. М. Поповића, композиција Драг. Блажека, четворопев, певала су гг. Павле Терзин, свр. припр., I. тенор; Вл. Ђерманов, припр. III. год., II. тенор; Ђорђе Малешевић, припр. III. г., I. бас, и Вук Димић, припр. III. год., II. бас. 6. Надајте браћо од Хавласе, певао је мушки збор. 7. Растанак композиција **, за тенор соло певао је свршени приправник Владимир Станков и пратила га на гласовиру гђица Даринка Брадваровићева учитељица Меленачка. 8. Поход од Хикена певао је мушки збор. 9. Гусларева смрт, од Лазе Телечког декламовао је г. Жив. Касапиновић припр. III. год. 10. Ђачки напеви од Маринковића, певао је мушки збор. 11. Убојна песма, од Топаловића певао је мушки збор.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Подписани најтоплије захваљујемо славној имовној општини, бившој Петроварадинској пуковнији, на штипендији односно подпори, које нам је милостиво подарила године 188/89. те смо србску учитељску школу у Сомбору, без велики тегаба свршити могли.

У Сомбору, на Петров дан 1891.

Вељко П. Анокић, Стеван Мамузић, свршени приправници. **Вукосава Лубенова, Александра Драгичевићева,** сврш. приправнице.

Издаје и уређује: **НИКОЛА Ћ. ВУКИЋЕВИЋ.**

Штампарија Ф. БИТЕРМАНА у Сомбору.